

ו' ניסן תש"פ, 31 מרץ 2020

משימות הערכה בית ספריות – תחום דעת אזרחות

מצב החרום שאנו נמצאים בו כבר תקופה ארוכה מזמן לנו למידה-הוראה- הערכה מסוג אחר. אנו מתכוננים לתרחישים השונים ומתנהלים בהתאם להוראות אגף הבחינות והמנהל הפדגוגי בכל הקשור לבחינות הבגרות.

להלן המלצות והכוונות להמשך הלמידה וההערכה המסכמת

ההמלצות וההכוונות להמשך הלמידה והערכה מסכמת באזרחות במסמך זה, מתייחסות לתלמידים שנרשמו להיבחנות במועד הקיץ הקרוב ועל פי החלטת בית הספר לא ייבחנו במבחן בגרות חיצוני בתש"ף. אם תלמידים אינם ניגשים למבחן החיצוני – יש לקיים על פי בחירת בית הספר, אירוע הערכה המסיים את הלמידה בתחום הדעת יש לסיים באחת הדרכים הבאות על פי בחירת בית הספר:

1. באמצעות מבחן בית ספרי המבוסס על המיקוד לבחינת הבגרות;
 2. או חלופות הערכה על בסיס הצעות שלהלן.
- הציון יהווה 15% מציון הבגרות של התלמיד/ה.

לפניכם חלופות ההערכה המוצעות:

1. מבדק קבוצתי בזום.
2. משימות יצירתיות אינטראקטיביות.
3. קישורים לשיעורים המצולמים ולמשימות מקוונות בהקשר לשיעור- בדגם זה ההמלצה היא לבקש מהתלמידים לצפות בשלושה שיעורים ולהשיב על המטלות המצורפות לכל שיעור.
4. כתיבת נייר עמדה.
5. שאלות לדוגמא שיכולות לסייע למורה לבנות בחינה לסיום הלמידה.

בתי ספר הבוחרים לסיים את הלמידה באמצעות חלופות הערכה מתבקשים לבחור בשתי חלופות שונות שביחד יהוו אירוע הערכה מסכם בהיקף של 15%. לדוגמא: לקיים מבדק בזום וכן לבקש לכתוב נייר עמדה.

באופן כללי, יש לשים לב כי מאחר ומדובר במשימות בית, ההמלצה היא לתת משימות הדורשות חשיבה והפעלת מיומנויות, בנוסף על הצגת ידע. אפשרויות אלו הן בגדר המלצה ויש להתאים אותן לאופי הכיתה והלומדים.

1. מבדק קבוצתי בזום

- המורה יחלק את הכיתה לקבוצות של 4 – 5 תלמידים בכל קבוצה.
- כל קבוצה תוזמן למפגש בחינה מקוון – באמצעות הכיתה המקוונת במשוב, בזום או בכל דרך בה יבחר המורה.
- על המורה להנחות את התלמידים מראש על אילו חומרים יערך המבדק. יש להגדיר במבדק לפחות חמישה פרקים מכלי העזר ועפ"י המיקוד העדכני.

הפיקוח על הוראת האזרחות, המזכירות הפדגוגית, משרד החינוך
רחוב דבורה הנביאה 2 ירושלים 91911, טלפון 02-5603599, פקס 02-5603580

- בכל מפגש יעלה המורה סוגיה באמצעות: כותרת, כתבה, תמונה, סרטון או טקסט המתאר אירוע אקטואלי. המורה ינהל שיח בנושא עם התלמידים בקבוצה ויבחן אותם. כל תלמיד בתורו, יענה על שאלה **אחרת** בסוגיה לפי כללי מקצוע האזרחות (ציין, הצג והסבר).

לדוגמה: איזו זכות נפגעה? בשם איזו זכות נקבע הנוהל? איזה עקרון דמוקרטי בא לידי ביטוי? מה התפקיד המתמש באירוע? מהי עמדתך בנושא?

- המורה יתאים את הטקסטים ואת השאלות השונות לתלמידים בהתאם.

2. משימות יצירתיות אינטראקטיביות:

בחרו **נושא** מתכנית הלימודים באזרחות, וכתבו לגביו עבודה אישית ויצירתית לפי אחת החלופות הבאות (התלמידים יתבקשו לבצע 2 משימות):

ניתן ליישם משימות אלו גם בקבוצות אך יש להקצות לכל תלמיד שאלה/משימה אישית לוח הזמנים ייקבע על פי שיקול דעת המורה

- א. **גלריית התמונות שלי** – הציגו 5 תמונות, שאתם צילמתם או שמצאתם ברשת. בכל תמונה יש לפרט: מה מקור התמונה ומי הצלם, מה רואים בתמונה, הסבר כיצד התמונה מבטאת מושג מתכנית הלימודים באזרחות (סה"כ 5 מושגים שונים בתמונות).
- ב. **חיי היומיום שלי בראי האזרחות** – ערכו סרטון קצר המתאר את חיי היומיום שלכם בבית בימים טרופים אלה. בסרטון יש להציג סיטואציות שונות בבית, בחדר או עם בני המשפחה הקרובה, המתארים 5 מושגים שונים באזרחות.
- ג. **קליפ "אזרחות בימי הקורונה"** – בחרו שיר והכינו קליפ המתאר נושא או 5 מושגים שונים באזרחות.
- ד. **"משחקים אזרחות"** - הכינו משחק אינטראקטיבי בו ניתן לשחק ולתרגל נושא מתכנית הלימודים באזרחות.
- ה. **"העמדה שלי היא..."** – נסחו שאלת עמדה וענו עליה בעזרת תמונות, טקסטים או כתבות, מהם ניתן להוציא טיעונים מנוגדים. בתשובתכם יש לכתוב 2 טיעונים בעד ו 2 טיעונים נגד.
- ו. **אירועים אקטואליים** – יש ליצור לוח פדלט כיתתי ועל כל תלמיד להציג כתבה אחת אקטואלית ולצרף אליה מושג מתחום האזרחות הכולל הצגת המושג והסבר.

בכל חלופה יש להציג 5 מושגים מתכנית הלימודים באזרחות, לפי כללי תשובת אירוע:

- א. ציין – שם המושג
- ב. הצג – הגדרת המושג
- ג. הסבר – כיצד מושג זה מתקשר למשימה שלכם

מחווון לחלופות: (יש לדרוש שתי חלופות)

- א. הפרק היצירתי – 15 נקודות
- הערכת המורה את מקורות ההשראה של התלמיד, וכיצד התלמיד הביע את עצמו בעזרת החלופות השונות.
- ב. הפרק הלימודי – 85 נקודות

- ציין – שם המושג – 5 נקודות (1 לכל מושג)
- הצג – הגדרת המושג – 50 (10 לכל הגדרה)
- הסבר – כיצד מושג זה מתקשר למשימה שלכם – 30 (6 לכל מושג)

3. קישורים לשיעורים המצולמים ולמשימות מקוונות בהקשר לשיעור

בדגם זה ההמלצה היא לבקש מהתלמידים לצפות בשלושה שיעורים (ראה קישור) ולהשיב על המטלות המצורפות לכל שיעור.

<https://docs.google.com/document/d/1cQE6ad3thDeCwIHJySwcbEDz8TVqdRDcPaXpIuSshyM/edit?usp=sharing>

4. מטלה על סוגיות אקטואליות באזרחות- נייר עמדה

מגפת הקורונה וההתמודדות עימה מזמנות סוגיות רבות במחלוקת ציבורית המשיקים לנושאים הנלמדים באזרחות. הצעה זו מזמינה את התלמיד לבחור סוגיה אקטואלית אחת במחלוקת, לנתח את המושגים מתחום האזרחות ולגבש עמדה בסוגיה המבוססת על היכרות עם המידע והנתונים הרלוונטים ועל היכרות עם דיעות שונות בסוגיה

מהלך העבודה :

שלב ראשון- בחירת סוגיה חדשותית אזרחית הנמצאת על סדר היום הציבורי. (20%)

הצגת העובדות והנתונים הקיימים (חקירה רלוונטית, נתונים מספריים, מדיניות המובאת בראיון תקשורתי על ידי בעל סמכות וכד')

ניסוח הסוגיה כשאלת עמדה.

לדוגמא: "יש הסוברים כי ההיתר לשב"כ לעקוב אחר חולי קורונה והסובבים אותם הוא הכרחי ונדרש בתקופה זו ויש המתנגדים לכך"

שלב שני-

1. איסוף וניתוח מקורות אזרחיים וחדשותיים. יש להציג חמישה מקורות. (30%)

2. ניתוח של שני מקורות- מקור אחד התומך בסוגיה ומקור שני המתנגד לעמדה המוצגת. בכל מקור :

יש להציג את עמדת הכותב ביחס לסוגיה הנידונה.

הנימוקים לעמדתו.

התייחסות לעמדות אחרות (אם מוצגות)

שלב שלישי- הצגת מונחים מתחום האזרחות התומכים בעמדת הכותב (30%)

הצגת שני מושגים לכל מקור והסבר הקשר בין המושג ובין הסוגיה הנידונה.

סה"כ ארבעה מושגים.

שלב רביעי - הבעת עמדה אישית בסוגיה. (20%)

התלמיד ינסח מכתב תגובה לאחד מהכותבים ובה יציג את עמדתו בסוגיה הנידונה תוך התייחסות לעולם הערכים שלו ולמושגים מתחום האזרחות.

נושאים לדוגמא:

הגבלת תנועה במרחב הציבורי

מעקב טכנולוגי אחר חולי קורונה

תפקיד המדינה בהתמודדות עם האבטלה והמשבר הכלכלי.

קבלת החלטות בזמן ממשלת מעבר

שימוש בתקנות חירום

הגבלת השלטון באמצעי פיקוח פורמליים ובלתי פורמליים.

יחס למיעוטים/סיקור קבוצות מיעוט בתקשורת.

5. מאגר שאלות לדוגמא כתחליף למתכונת:

1. בערים שונות בעולם פועל הסדר לפיו בעלי דירות פרטיות משכירים את דירתם לתיירים באמצעות אתרי אינטרנט יעודיים (כמו AIR B&B) לתיירים המבקשים ללון בדירה במקום בבתי מלון בעיר. חלק מהמדינות החליטו לאסור זאת בעוד באחרות ההסדר ממשיך.

יש הסוברים כי על המדינה לאסור על הסדר כזה בישראל ואילו אחרים מבקשים להתירו.

א. טענה - הצג את עמדתך בעניין בבירור

ב. נימוק אחד התומך בטענתך – הצג נימוק התומך בעמדתך ומתבסס על מושגים וידע מלימודי האזרחות

ג. נימוק המנוגד לעמדתך – הצג נימוק אחד התומך בעמדה המנוגדת לעמדתך ומתבסס על מושגים וידע מלימודי האזרחות.

2. הכנסת אישרה חוק שיאפשר לחבריה להשעות מתפקידו כל חבר כנסת מכהן שמעודד טרור או מסית לאלימות. על פי חוק זה, ועדת הכנסת היא שתקבע אם חבר הכנסת פעל בדרכים אלה, וכדי להשעות אותו נדרשת תמיכה של תשעים חברי כנסת לפחות.

יש הטוענים שתוכן החוק ראוי ויש המתנגדים לכך.

א. טענה - הצג את עמדתך בעניין בבירור

ב. נימוק אחד התומך בטענתך – הצג נימוק התומך בעמדתך ומתבסס על מושגים וידע מלימודי האזרחות

ג. נימוק המנוגד לעמדתך – הצג נימוק אחד התומך בעמדה המנוגדת לעמדתך ומתבסס על מושגים וידע מלימודי האזרחות.

3. עיריות רבות מקדמות בשטחן פרויקט תמ"א 38, שמטרתו חיזוק תשתיות ויסודות של מבנים ישנים נגד רעידות אדמה, תמורת מתן היתרים לקבלנים לבנות קומות נוספות בבניין. הבנייה הנוספת מהווה תמריץ לקבלנים לבנייה מחודשת של המבנים. תוספת הקומות תלויה באישור ועדת היתרים ברשות המקומית שבוחנת את מספר הקומות שניתן להוסיף בהתחשב בנתונים כמו צפיפות, תשתיות, חניה, שירותים עירוניים וכו'. באחת הרשויות המקומיות חוקרת המשטרה חשד לפיה קבלנים נתנו הנחות מפליגות בקניית דירות במבנים המחודשים ליושב ראש ועדת היתרים, בתמורה להגדלה משמעותית של התר הבניה.

- ציין והצג את סוג העבריינות בא חשוד ראש ועדת ההיתרים ברשות המקומית.
הסבר כיצד סוג עבריינות זה באה לידי ביטוי בקטע.

4. הצג את סוגית מיהו יהודי על פי חוק השבות.
הצג את המחלוקת בין הזרם האורתודוכסי ובין הזרם הרפורמי ביהדות.
הסבר כיצד המחלוקת בין הזרמים באה לידי ביטוי בסוגיית מיהו יהודי.

5. הסוכנות היהודית אחראית מטעם המדינה על הקשר עם קהילות יהודיות בתפוצות. לאחרונה יזמה הסוכנות מיזם חדש בו שליחים ששבו ארצה משליחות בתפוצות יקבלו כלים, ותקציב מיוחד שיעזור להם בשמירה על קשר מול קהילותיהם גם לאחר סיום השליחות. משרד החוץ וגופים אחרים התרעמו על המהלך, בטענה כי הוא מהווה נטל תקציבי וכי הדבר איננו נהוג בגופים אחרים השולחים שליחים לחו"ל. בכיר בסוכנות טען בתשובה, כי במהלך זה הסוכנות היהודית מממשת את החוק באופן מיטבי שכן הדבר מאפשר לשמר את המורשת היהודית וכן את הזיקה בין מדינת ישראל לבין קהילות העם היהודי בתפוצות.

- ציין והצג את החוק עליו מתבסס בכיר הסוכנות.
הסבר כיצד חוק זה בא לידי ביטוי בקטע.

6. בראיון לעיתון התייחס איש ציבור למעמד של יום כיפור בישראל. ואמר כי ביום זה באים לידי ביטוי הגישה הרצויה בישראל כלפי הדת והמורשת היהודים והמחויבות להן. מוסדות המדינה אינם פועלים ואין פעילות מסחרית. רבים מאזרחי המדינה מנעו מנסיעה במכונית מתוך כבוד ומורשת לדת, גם אם הם אינם רואים עצמם מחויבים להלכה. הרוב נוהגים כך אף על פי שאין חוק האוסר על נסיעה במכונית ביום כיפור ולדעתו של ח"כ גם לא צריך להיות חוק כזה. ח"כ התחייב לפעול להשאר המצב הקיים ואין צורך לקבוע חוק בעניין.

- ציין והצג את העמדה (החלום) בנושא הזהות הדתית תרבותית הרצויה של מדינת ישראל שבאה לידי ביטוי בדבריו של ח"כ. הסבר כיצד עמדה זו באה לידי ביטוי בקטע.

7. בשבועות האחרונים מתחוללת בעולם מגפה, שהוגדרה כמגפה עולמית. מדינות רבות נערכות בהתמודדות עם המחלה, הנגרמת כתוצאה מהידבקות נגיף הקורונה שנחשב כנגיף המועבר בקלות רבה, וגורם לתחלואה רבת היקף ואף לתמותה. בישראל, מיהר שר הבריאות, להוציא תקנה המחייבת כל מי שחוזר מחו"ל, להיכנס לבידוד ביתי על מנת למנוע את ההידבקות ולהשתלט על מימדי התחלואה. וכן הגבלות על תנועת אזרחים למרחק של 100 מטר ממקום מגוריהם. תקנה זו קבעה כי לשם השמירה על בטחון ושלוש הציבור, אדם שיפר את הבידוד עומד בפני סכנת מאסר של עד שנה.

- ציין והצג את תפקיד הממשלה שבאה לידי ביטוי בפעולת שר הבריאות בקביעת התנהלות האזרחים. הסבר כיצד תפקיד זה בא לידי ביטוי בקטע.